

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum

10 december 2024

Onze referentie

BZ2406607

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Plandatum/Deadline

Kamer

11 december 2024

Binnengekomen op

2 oktober 2024

nota

EK-Verzoek aan M inzake nadere vragen over de uitvoering van de motie Karimi c.s.

Aanleiding

- Motie Karimi (EK) verzoekt om de mogelijkheden die het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (ICERD) biedt te benutten om het Iraanse regime aansprakelijk te stellen.
- Antwoord van uw voorganger dat het ICERD onvoldoende aanknopingspunten biedt voor een succesvolle procedure.
- Reactie vanuit EK waarin gevraagd wordt "*welke concrete stappen gaat u zetten om de daders en de politieke verantwoordelijken voor de misdaden tegen de menselijkheid in Iran internationaalrechtelijk ter verantwoording te roepen?*"

Geadviseerd besluit

1. Geen internationaalrechtelijke aansprakelijkstelling onder het ICERD conform Kamerbrief d.d. 1 juli 2024.
2. Geen mogelijkheid tot aansprakelijkstelling voor misdrijven tegen de menselijkheid vanwege ontbreken rechtsmiddel.
3. In te zetten op samenwerking met gelijkgezinden, in de wetenschap dat een succesvolle rechtelijke vervolging op korte termijn niet haalbaar is. In EU-verband in te blijven zetten voor effectieve MRsancties, ondersteunen van MR activisten, en steun aan *Fact-Finding Mission* (FFM) en Speciaal Rapporteur Iran.

Kernpunten

- Uw voorganger heeft de Eerste Kamer geïnformeerd dat het *Fact-Finding Mission* (FFM) rapport te weinig aanknopingspunten biedt voor een succesvolle aansprakelijkstelling onder het Internationaal verdrag inzake uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (ICERD).
- Het juridisch ter verantwoording roepen van Iran voor misdrijven tegen de menselijkheid is evenmin mogelijk. Weliswaar stelt het rapport van de FFM dat dergelijke misdrijven zijn gepleegd, maar er is geen rechtsmiddel dat Nederland zou kunnen inzetten om Iran hiervoor succesvol aansprakelijk te

stellen. Tussen Nederland en Iran geldt op dit moment geen verdrag dat misdrijven tegen de menselijkheid verbiedt, van toepassing is op de situatie in Iran, en een geschillenbeslechtingbepaling bevat. Er is dus geen mogelijkheid een geschil hierover voor te leggen aan een internationaal hof of tribunaal.

- Gezien de ernst van de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran, blijft NL zoeken naar mogelijkheden om Iran internationaal ter verantwoording te roepen. Hierover heeft NL contact met o.a. de FFM en wordt ook met gelijkgezinde landen gesproken. Ook zet NL zich in EU verband in voor het opleggen van sancties aan Iraanse individuen en entiteiten die zich schuldig maken aan mensenrechtenschendingen.

Datum
10 december 2024
Onze referentie
BZ2406607

Toelichting

De motie Karimi (Eerste Kamer)

Het dictum van de motie Karimi c.s. (kenmerk: 36 200 V,J, d.d. 27 juni 2023) is:

"... om de mogelijkheden die het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie ICERD biedt te benutten, om het Iraanse regime – dat verantwoordelijk is voor ernstige, systematische en voortdurende schendingen van de rechten van etnische en religieuze minderheden, vrouwen, meisjes en misdaden tegen de menselijkheid – aansprakelijk te stellen, en de Kamer hieromtrent in te lichten, en verzoekt voorts de regering om de Kamer regelmatig te informeren over de voortgang en bevindingen van de VN Fact Finding Mission on Iran, en over de acties die de Nederlandse regering naar aanleiding van die bevindingen onderneemt,"

Op 1 juli 2024 is middels een brief geantwoord dat het *Fact-Finding Mission* (FFM) rapport onvoldoende aanknopingspunten biedt voor een succesvolle procedure onder het ICERD. Weliswaar hebben de door Iran getroffen maatregelen sommige etnische groepen buitensporig getroffen, maar er is geen bewijs voor een discriminatoir oogmerk van de maatregelen. Dat laatste is vereist om te kunnen stellen dat er sprake is van rassendiscriminatie in de zin van het ICERD.

Dit is bevestigd in recente jurisprudentie van het IGH in de zaak van Oekraïne tegen Rusland: het feit dat bepaalde etnische groepen (buitensporig meer) slachtoffer zijn van bepaalde maatregelen, is niet genoeg om tot de conclusie te komen dat er sprake is van rassendiscriminatie als bedoeld in het ICERD. Hiervoor moet aangetoond worden dat de maatregelen (expliciet of impliciet) erop gericht zijn dat bepaalde rechten teniet worden gedaan of worden aangetast met een discriminatoir oogmerk. Daarvoor biedt het FFM rapport onvoldoende basis.

Voorts hebben de leden van de Eerste Kamer-fracties GroenLinks-PvdA, D66, SP, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, BBB en OPNL de volgende schriftelijke vraag gesteld:

"... welke concrete stappen gaat u zetten om de daders en de politieke verantwoordelijken voor de misdaden tegen de menselijkheid in Iran internationaalrechtelijk ter verantwoording te roepen en ervoor te zorgen dat de motie Karimi c.s. in zijn geheel wordt uitgevoerd?"

Om Iran aansprakelijk te stellen voor misdrijven tegen de menselijkheid, is vereist dat er een verdrag van toepassing is op de situatie dat geldt tussen Iran en NL en dat zulke misdrijven verbiedt. Dit is niet het geval. De mensenrechtenverdragen verbieden geen misdrijven tegen de menselijkheid, en de verdragen die dat wel doen (bijvoorbeeld de Verdragen van Genève) zijn niet van toepassing, omdat geen sprake is van een gewapend conflict. Dat betekent dat een dergelijke aansprakelijkstelling niet mogelijk is.

Datum

10 december 2024

Onze referentie

BZ2406607

Hoewel het FFM rapport wel stelt dat er misdrijven tegen de menselijkheid gepleegd worden in Iran, is er dus geen rechtsmiddel beschikbaar om Iran hiervoor internationaalrechtelijk aansprakelijk te stellen.

Gezien de ernst van de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Iran, blijft NL zoeken naar mogelijkheden om Iran internationaal ter verantwoording te roepen. Hierover heeft NL contact met o.a. de FFM en wordt ook met gelijkgezinde landen gesproken. Ook zet NL zich in EU verband in voor het opleggen van sancties aan Iraanse individuen en entiteiten die zich schuldig maken aan mensenrechtenschendingen en blijft het MR initiatieven ondersteunen.